

vertegenwoordigt ook Luyt, met zijn vaste, steeds verantwoorde omlijning, de gezonde kunst, die zichzelf gelijk en trouw blijft te midden van het velerlei zoeken en streven van de modernste tijd. Trouwens zijn karakter als kunstenaar wortelt diep in 't verleden; zijn Hollands gevoel voor humor doet hem verwijlen bij schijnbaar nietige détails, die hij met ironiese nauwgezetheid kan vasthouden. Daarom zijn zijn tekeningen, als bij zijn grootste broeders, een openbaring van veel fijne trekken, die in 't meer weidse schilderwerk ontbreken of op de achtergrond verscholen blijven. Bij al zijn decoratief streven en het opvoeren van de waarde der lijnen en hun samenspel, is Luyt toch geenszins zo afkerig van elke concessie aan de vaste principes als de extremisten op dit gebied. De naturalistische aanschouwingswijs van de impulsieve mens blaast altijd warme adem in de wel-overwogen werken, die daardoor geen gevaar lopen te verkillen in dogmatisme.

Geen wonder dan ook dat Luyt in Afrika als tekenaar meer erkenning vond dan als schilder; geregeld heeft hij meegewerkt als illustrator aan 't weekblad „Die Huisgenoot”, ook boeken heeft hij verlucht, waarvoor hij veel voelt. Men stelde vast dat hij vrijwel als enige op dit gebied volkomen toegerust was. Wanneer echter de reproductie wat van het plaatje afdeed, kwamen er wel eens ietwat onverzorgd uitziende dingen te voorschijn. En het routine-werk kon hem wel eens doen verslappen, zodat dan de zelfkant van zijn werk zichtbaar werd, een beetje rafelend, en geen gaaf materiaal om hem te karakterizeren. De afgebeelde wijnperser daarentegen, ofschoon onder het kleiner werk te rangschikken, is reeds een fraai geslaagde poging om van een klein motief een strak gespannen synthese te maken, vast omljnd door de rechthoek. Daarbij is de tekening zó goed, dat zijn lijn steeds de kleur suggereert. Zelfs kan dit brede teken-talent een gevaar worden om een later volgend schilderij te ontkleuren en meer dan gewenst is over te laten aan de suggestie van de lijn.

Na een langdurige ongesteldheid raakte Luyt in 't begin van 1926 weer aan 't werk, nu in de schilderachtige nabijheid van Tafelberg, te Rondebosch. Opnieuw, ook daar, eerst zoeken van contact met de natuur: een paar fraai doorwerkte krijttekeningen van dennen vóór de bergen, in een teer waas van regenlucht. De kunstenaar is in zich zelf gekeerd, en vindt dat overpeinzen wéér in de slanke, donkere bomen. Het herscheppen van deze peinzing brengt hem de bevrijding: een koelere, objectieve kijk ook op eigen toestand. Met deze blik ziet hij weer de zon op vrolijke taferelen, de ironie herleeft weer, en de bewondering voor stoere arbeid. De tentoonstelling in Kaapstad in Augustus 1926 was dan ook voor de minnaars van z'n werk een ware verrassing. Ik geniet nog na van de vroolikhed die een dansende, kleurig geklede inboorling van Kaapstad opwekte bij vele kijkers; toch: hoe triest was deze verschijning,